

EGYHÁZI HIRADÓ

A szegedi református egyház hivatalos lapja, református egyházi, társadalmi és belmissziói hetilap.

ELŐFIZETÉS: HAVONKÉNT 6000 K EGY SZ. 2000 K
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
REF. LELKÉSZI HIVATAL, SZEGED.

Főszerkesztő: HARSÁNYI PÁL.
Felelős szerkesztő: BAKÓ LÁSZLÓ.

MEGJELENIK
HETENKINT SZOMBATON
Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Tartalom: Vezércikk: Országos református leánynap. II. Cikk: Ravasz L.: A középosztály és a szocializmus viszonyáról. — Tárcsa: dr. Buday Á.: A reformáció emlékezete. — Belföld. — Belpolitika—Külpolitika. — Hírek. — Hirdetések. —

Országos református leánynap.

November 8-ika a református leányok napja. Anyaszentegyházunk évről-évre lassu bár, de tudatos és hittel teljes munkával építi ki Isten országának földi erősségeit. Nem kell bővebben magyaráznunk, hogy ezen erősségek közül a legnagyobb feladat a református asszonyok és református leányok egyesüléseire vár. Isten örök rendelése a családot tette meg az ő földi anyaszentegyháza igazi letéteményesévé. A családi kör az a szent kis csoport, ahonnan kell, hogy kiinduljon minden református keresztyén alkotó munka, a családi körben kell, hogy elsősorban váljék életté a Szent Lélek munkássága. A család pedig mindig olyan arculatot vesz magára, a milyen lélekkel vértettezett föl a családjánya. A református asszonyok egyesületei elsősorban ilyen lelkes, evangéliumi életet élő és krisztusi tanoktól sugárzó családanyákat akarnak kiformálni.

Éppen ezért volt nagyjelentőségű lépése a református nőegyesületek országos szövetségének, hogy nem elégedett meg önmagának továbbfejlesztésével, a maga tagjainak hittel és lélekkel való teljesebbé tételével, hanem gondoskodni óhajtott a jövő református generáció keresztyéni életéről is és megalkotta maga mellett, a maga védőszárnyainak oltalma alatt a református leányköröket is. A jövő családok arculata ezekben a leánykörökben fog kialakulni. Ezeknek a leányköröknek a munkássága fogja az igazi református családanyák, református háziasszonyok oly mintaképeit kibocsájtani, amelyek a szó és tett erejével más családok keresztyéni életét is biztosítani fogják.

A református leányszövetségek országos központja november 8-án vasárnap országos leánynapot rendez. Ezen a napon minden nőszövetségi és leányegyesületi tag buzgó imája száll az Egek Urához, hogy tegye az Ő kegyelme minél áldásosabbá, minél gyümölcsözőbbé a refor-

mátus leányegyesületek munkásságát. Azonkívül ezen a napon országos gyűlést is rendez a leányszövetségek országos központja az ország minden református városában és községében, hogy működésének elengedhetetlen feltételét, az anyagi segítséget is megkapja a református hívek áldozatkészségétől áthatva.

Isten különös kegyelméből éppen ezen a napon rendez a szegedi egyházunk kebelében megalakult Lórántffy Zsuzsanna Nőegyesület ez idei első szeretetvendégségét. És ennek a szeretetvendégségnek, illetőleg a Lórántffy Zsuzsanna Egyesület vidéki vendégeink jelenlétében fog megalakulni Szegeden is a református leányegyesület.

Isten különös kegyelméből alakul meg éppen azon a napon, amikor tízezrek és százezrek ajakán az a fohász száll az Egek Urához, hogy áldja meg, segítse meg református leányainkat minden kegyelmével és malasztjával, hogy el tudják végezni azt a munkát, amit az Ő kegyelme e földi életben kire-kire az ő maga munkaterületén reárótt.

Karolja fel a szegedi gyülekezet minden egyes tagja református leányegyesületünket olyan szeretettel, mint amilyen fontos és nagy az a misszió, amely éppen a szegedi református leányokra vár. Legyen nekik munkájukban minden református egyháztag hű pártfogójuk, támogatójuk. Hisz ezzel is csak Isten országának kiépítését munkálja. A szegedi református leányok pedig értsék meg és gondolják át annak a munkának nagyságát és fonságát, ami november 8-tól kezdve fokozottabb mértékben fog reájuk hárnulni. Gondolják át, hogy minél súlyosabb a teher, amit a Mindenható vállakra rak, annál nagyobb kitüntetés és kegyelem annak hordozása. Imádságos lélekkel, evangéliumi szeretettel készüljön minden szegedi református leány a szegedi református leányok nagy napjára.

Ravasz László a középosztály és a szociálizmus viszonyáról.

A „Magyarság“ című lap hasábjain a mai magyar élet égető kérdéseiről nyilatkozott legutóbb Ravasz László püspök. Közreadjuk mi is a nyilatkozatot, hogy a benne foglalt mély igazságokat mind többen, éppen református magyarok megszivleljék:

— A nagyon erős végletek harcában, — úgy mond Ravasz László — a középen álló „lényeg-igazságok“ rendszerint el szoktak kallódni. Sajnos, így pusztult el a középosztály a kapitalizmus és a munkásság nagy világháborújában. Magyarországra ez azért jelent nagyobb veszélyt, mert az utolsó ötven-hatvan esztendő fejlődési eredménye az volt, hogy minden jelentősebb érték a középosztályban halmozódott fel és a háború a középosztályt tette tönkre. A középosztály az egész világon csak akkor fog újból erősödni, amikor majd a munkásságból lassankint erőteljes középosztály rekrutálódik.

— A Mac-Donald-dal való itteni beszélgetések során hallottam egy megjegyzését: „A legkonzervatívabb dolog a világon a szociálizmus“. Ez azt jelentheti, — folytatja a püspök — hogy a nagytőke és a kommunizmus ádáz harcába belehal a világ. Egy valami mentheti meg a mai emberiséget, — és persze, a holnapit is — hogyha a szociálizmus révén egy kispolgári osztály alakul

ki — az erőteljes demokrácia szellemében. Ez Magyarországon a földmunkásoknál a földbirtokpolitika útján lenne elérhető, az ipari munkásságnál bátrabb, szabadabb szociálpolitikával.

— Egyébként pedig az én magánmeggyőződéseim szerint nem ez a lényeges kérdés, mert hiszen lehet boldog világot akár kapitalista, akár szociálista formában teremteni, de csupán akkor, ha így is, úgy is becsületes világot teremtünk. Elképzelek egy kapitalista világot, amelyet egészen áthat Jézus szelleme s elképzelek egy szociálista világot, amelyet a Szentlélek organizált és teremtett meg.

— A baj ott van, hogy ma egy materialista kapitalizmus küzd egy — ateista szociálizmussal. Két istentelen Leviatán harapott egymásba és nem lehet tudni, melyiket védelmezi, vagy melyiket támadja az ember. Azt mondom: tegyük krisztusivá a kapitálista társadalmat, mert mindaddig szociálizmus lesz, amíg ez nem sikerül.

— Mac-Donald hívő református ember. Egy olyan szociálizmus, amelynek alapdogmája az ateizmus, nem őszinte, ha magát azonosítja vele. Viszont egy olyan szociálizmus, mint aminőt Mac-Donald képvisel, kontinentális fogalmak szerint alig több, mint komolyan vett kispolgári demokrácia . . .

A közelmúlt napokban egyházi gyűléseken sok szó esett a sajtóról. Erre nézve Ravasz László a következőket kívánta megállapítani:

— Örömmel üdvözlőnék minden olyan törek

TÁRCA.

A reformáció emlékezete.

Szegeden, 1925. okt. 31.-én a Tisza szálló nagytermében felolvasta **Dr. Buday Árpád** egy. tanár.

Kedves Atyámjain!

A mai nap évenként visszatérő emlékezés napja. Emlékezünk arra az időre, mikor egy Ágoston-rendi szerzetes, nem bírván tovább a lelkére nehezédő méltatlan nyomást, fellázadt a visszaélések ingoványaira tévedt hatalom és a méltatlanná lett tekintélyek ellen. És ünnepeljük emlékezetét a cselekedetnek.

Nem azért, mintha ellenségei volnánk a hatalomnak, vagy a tekintélynek! Semmi sincs tőlünk távolabb ennél. Mi jól tudjuk, hogy emberi közösségeket csak a hatalom tarthat hasznos rendben és valljuk, hogy a tekintély tisztelése erkölcsi kötelesség. De csak az önzetlenül gyakorolt hatalmat s a szép, jó és igaz eszközökkel megszerzett tekintélyt tartjuk erkölcsösnek és tiszteletreméltónak.

Tudjuk azonban azt is, hogy nincs földi hatalom, mely ha ellenrizetlen marad, visszaélésekre ne ragadtatná magát és nincs tekintély, melyet ha következetesen méltatlanok képviselnek, — le ne jártnának. Miként válik a hatalom vissza-

léssé, a tekintély méltatlanná, Luther fellépésének előzményei bizonyítják. Ismerjük meg kissé ezeket, hogy a mai napunk ne csak emlékezésnek, hanem okulásnak napja is legyen. Megtanuljuk belőle azt is, hogy az igaz hatalommal és tekintéllyel szemben erőtlenség a támadás, míg az Igazság előtt összeomlik az állhatalom és áltekitély, bármilyen tetszetősen pompázó legyen is.

A történelem szép példákkal szolgál ennek szemléltetésére. Ime az egyik!

Keresztyén vallásunk alapítója, az Ur Jézus Krisztus, az Atyának rendelkezéséből kimondhatatlan hatalmat és leirhatatlan tekintélyt adott azoknak, akiknek feladatává tette, hogy isteni szeretettel vezessék ezt a földi világot és annak erejével uralkodjanak az emberi lelkek felett. Amíg ebben a szellemben vezették, addig hatalmas is volt a középkori Egyház. Látható feje, Krisztus földi helytartója előtt nemcsak halászok és parasztok hódoltak földre borulva, hanem fejedelmek, királyok és császárok esedkeltek bűneik bocsánatáért. És a salernoí ács fiának, aki VII. Gergely néven pástorkodott a Krisztus szolgálatában elegendő volt egyetlen tiltó rendelkezése, hogy a fiatalos magabiztában vele szembeszálló IV. Henrik császárral Canossát járasson. Megparancsolta, hogy a Krisztus helytartójának tekintélyével szembeszálló császárnak alattvalói ne engedelmesskedjenek s hogy aki mégis szolgálatára

vést, amely a protestantizmus érdekeit, szempontjait a sajtóban érvényesíteni akarja. Ha ez a nézetem, ennek az az oka, hogy minden gyakorlati dolog között is a legpraktikusabbnak az eszményt tartom s meg vagyok győződve, hogy ebből él a világ, végeredményben ebből sütik mindennapi kenyerét. Már most, hogy az eszményiségnek, vagy a nemzeti idealizmusnak az a formája, típusa, amelyet négyszázéztendő történelmében a protestantizmus képviselt és alkotásokban is megtestesített s amely a magyar ember gondolatvilágának a kialakításánál a sajtó útján is szóhoz jusson; ezt nagy nemzeti szükségességnek látom. A világnézeti erők egyensulya tekintetében szintén a legfontosabb dolgok egyike, hogy a szélsőségek küzdelmében határozott képviselője legyen annak az eredménynek, amelyik az ellentéteket feloldani képes.

Ravasz László püspök valósággal vészharangot kongatott egy hete bemutatott hivatalos jelentésében a dunántúli egyke elharapódzása miatt.

— Legfeljebb annyi hozzátenni valóm van az egyházkerületi gyűlésen elhangzottakhoz, — mondotta, — hogy mentől hamarabb komoly ankéteken kellene foglalkozni az egyke dolgával. Nem szabad kiejteni a közérdeklődésből ezt, mert lehetséges ugyan, hogy az egyke talán ezidőszent inkább kálvinista talajon pusztít, de amíg nekem nádfedelem van, nem telik benne örömm, ha a szomszédom háza ég. Mindenütt, ahol

áll, annak ne legyen része az örök Üdvösségben, illetőleg az arra vezető egyházi szentségekben.

A fiatal uralkodó császári hatalmát tulbecsülve, néhány gögös nagyur támogatásában bízva, hetykén vette fel a keztyűt. Azonban nemsokára meg kellett győződnie, hogy az igazi hatalom annak a kezében van, aki Isten nevében, a lelkek felett uralkodik. Télviz idején, feleségével és kisgyermekével indult zarándokuttra, hogy a pápát kiengesztelje. Eltitkolta kilétét, hogy a jámbor hívők meg ne tagadják tőle a zarándoknak kijáró támogatást, az éjjeli hajlékol és a létfontartáshoz szükséges élelmet. Hihetetlen szenvedések, nélkülözések közt érkezett Canossába, ahol VII. Gergely az 1077. év karácsonyi ünnepét töltötte. Három napig kellett a vár udvarán, mezitláb, térdig erő hóban várakoznia, — míg a pápa maga elé bocsátotta és az átok alól feloldozta.

Utóbbi tényével a Krisztus szellemében cselekedett, aki jobban örvend egy megtért bűnösnek, mint 99 igaznak. De a három napi, indokolatlan megkínzóztatásban már nem a krisztusi szeretet vezette, hanem a salernói ács fia saját emberi hiúságát legyezte vele. S a császári bíborban született másik embernek emberi méltóságát sértette végig.

Akadtt egy püspök — a ravennai — aki bízva a vérig sértett császár mindenre elszántságában, elfogadta annak ajánlatát és III. Kelemen

a földmives osztályok elértek a vagyonosság viszonylagos fokára s arra, hogy még többet kereshessenek, nincsenek kilátásaik, fellép az egyke. Mint egy ízben önnek már elmondottam, csakis a törvényhozás erélyével és pedig a földben való örökösödésnek a gyermekek számára igazodó szabályozásával lehet itt eredményt elérni. Az egyházak szerepe? Az egyházak, igaz, sohat tehetnek az egyke ellen, de annak a hatásnak, amit ezzel az eszközzel keltünk, valahogyan reális alapot is kell nyújtani.

Az iskolakérdésben ezuttal a tanyai népoktatásra gondolok. Nehogy az alapprobléma körül helytelen következtetéseket kapjunk, csupán vizsgálom a magunk helyzetét. A kálvinista s még inkább a lutheránus tömegek, eltekintve a masszívabb, erős gyülekezetektől, jórészt diaszporaéletet élnek. Például a legnépesebb egyházmegyének, a kecskemétinek több mint husz százaléka szórványokra van tördelve. Ez azt jelenti, hogy ott óriási kálvinista réteg van, amely éppen azért, mert szétszórtságban él, nem tud soha a maga iskoláiba jutni és más iskolába jár. Nagyon helyesnek találnám, ha nagy református központokban, teszem Szabadszálláson, vagy Kunszentmiklóson, ahol husz-harminc kilométeres körzetben a lehető legteljesebb tanyai széttagolódás mutatkozik, a gyermekek számára teelő otthonakat állítanak fel. A gyermekhigiéniá szempontjából is jelentene haladást, viszont az elszéledt hiveket az anyához, az alma mater-hez vinné vissza.

néven pápa lett. VII. Gergely menekült és száműzetésben halt meg; mint mondá azért: Mert szerte az igazságot és gyűlölte, üldözte a bünt!

Azonban csak részben volt igaza. Azért kellett száműzetésben halnia meg, mert — ha csak három napig, ha csak egyetlen egyszer is — visszaélt a hatalommal, melyet Isten nem azért adott neki, hogy egyéni bosszuját kitölthesse.

Mindebből azonban most csak az tartozik reánk, — s az esetet azért ujitottam fel emlékezetükben, — hogy milyen határtalan hatalom és tekintély részese ebben a korban a keresztyén egyház feje. És hogy szemléltessem, hogy még olyan nagyszabásu, tagadhatalanul világtörténeti jelentőségű ember is árthat a reá bízott erkölcsi értékeknek, a most adott esetben a tekintélynek, ha a kezében levő hatalmat önző szempontok szerint gyakorolja. Krisztus helytartója három napra megfeledkezett arról, hogy ő is csak ember; nem az Ur, hanem csak annak méltatlan szolgálója; bármennyire kiváló emberek között, az Ur erényében, a határtalan szeretetben, földhöz tapadt, szegény koldus.

El kellett tehát buknia, aminthogy még nyomorultabb sors jutott osztályrészül IV. Henriknek, kit saját fia üzött el a trónról. A császárság és pápaság harca még egy ideig tovább folyt, míg a wormszi egyezésben 50 százalékra kialakultak. A Krisztus lelkének ekkor már kevés köze volt

A püspök minapi jelentése éles világitásba helyezte a stockholmi világkonferencia jelentőségét és a gyűlést a század legnagyobb egyháztörténelmi eseményének nevezte. Előtte is felvetettük, mint a múlt vasárnap Prohászka Ottokárnál a kérdést: hogyan tanulhatnának meg a keresztyé-nyek „együtt imádkozni”? A püspök így felelt:

— Természetes, hogy ez az együttimádkozás nem a liturgiai forma konfuzióját jelenti, hanem azt, amiről a hegyi beszéd szól: „Azért, ha a te ajándékokat oltárhoz akarod vinni és ott megemlékezel arról, hogy a te atyádfiának vagyon valami panaszja ellened: hagyd ott az oltár előtt a te ajándékokat és békéld meg a te atyádfiával...”

— Vagyis ennek a stockholmi kívánságnak az a jelentése, értelme, hogy a keresztyén felekezetek, egyházak, népek között a kiengesztelődés megtörtént, s hogy nem érezzük mellékesnek végre megvallani, hogy Krisztusban egyek vagyunk. Magamra nézve úgy értem ezt, hogy főpásztori utamon minden gyülekezetben nyilvánosan könyörgök, őszintén és buzgón annak a városnak, falunak minden felekezetéért, lekipásztoraieért és híveieért. Aki komolyan veszi az ilyen könyörgéseket, azokra nézve az ilyesmik nagy következményekkel járnak.

— Terveim? Könyveket kell írnom, amelyeket már lehetetlen meg nem írni. Higgye el, — teszi hozzá a püspök tréfásan — nincs rosszabb állapot, amikor nem tudja az ember a könyveit megírni, mert nem jut hozzá a megírásukhoz.

az ügghöz.

A wormszi egyezés éppen ezért csak időlegesen oldotta meg a kérdést, oltotta el a viszály tüzeit. Egyes nagy pápák alatt teljes fényben tűndöklött ugyan az Egyház tekintélye és óriási emberáradatok tömegeit tudta megmozgatni a Szentföld visszaszerzésének jelszavával. De éppen ez a nagy tekintély és hatalom okozta, hogy a pápai szék arra nem termett, de összeköttetésekkel bíró törtetőknak vágyakozása, tárgya lett. Amint nálunk kalocsai érsek lett Gertrudis királyné öccse, a még gyermek Ottó, ki a pápa szavai szerint a tanítók Mestere lett, holott nem méltó arra, hogy a tanítványok tanítványa legyen — ugyanaz történt másutt is. Hiszen hozzánk ezt is „a művelt Nyugat” importálta, mint annyi mást, amit a becsületes magyar lélek ki nem talált, de a magyar tehetség azután ugyancsak kifejlesztett. A simoia főpapi állások pénzért adományozása, általános gyakorlattá lett s végén a pápai szék betöltésénél is az igazi krisztusi érdem nyomott a legkevesebbet.

Régi igazság pedig az, hogy fejtől bűdösödik a hal. És ha szent igaz az is, hogy a pápák bűnei nem az Egyházéi is, bizonyos, hogy a gyakorlatban a kettőt nem igen lehetett elválasztani. Legalább a középsorsú és közepes műveltségű polgár, vagy az egyházi és világi urai által kiszarolt majdnem állati sorban tartott paraszt, nem

A jövő tavasszal különben a vértessaljai egyházmegyét járom be. Legközelebb Révész Kálmán püspökkel Egerbe, a jövő vasárnap Baltazár Dezső püspökkel Nyiregyházára megyek.

BELFÖLD.

Nov. 8-i szeretetvendégségünk. A Leánykőr megalakulása.

Amint már jeleztük is, újonnan alakult egyesületünk, a Lorántffy Zsuzsánna Nőegyesület november 8-án fél 6 órai kezdettel a Tisza-szálló nagytermében szeretetvendégséget rendez. Ez alkalommal lép először a nagy nyilvánosság elé. Fokozott mértékben kéri tehát a gyülekezet szeretetét és támogatását; annyival is inkább, mert ennek a szeretetvendégségnek anyagi eredményével kívánja megindítani a szokásos karácsonyi segélyakciót. Hívni kíván munkájához másokat is, célja ugyanis ennek az egyesületnek, hogy kebelében összehozza Szeged minden ref. asszonyát, nemcsak baráti együttesre, hanem közös munkára is az anyaszentegyház, az Isten országa érdekében.

A szeretetvendégség műsorán szerepelni fognak: herceg Sulkovsky Viktorné, az Evangéliumi Nőegyesületek Nemzeti Szövetségének elnöke megnyitó beszéddel, utána a Szegedi Református Énekkar kvartett-énekszama következik. Dr. Im-

nagyon tudott különbséget tenni, csak azt látta, hogy azok, akik Krisztus nevében rendelkeznek felette, egyházi és világi urak, az élvezetekben, dőzsölésben vetekednek egymással; azt látta, hogy a közpapságban is rengeteg, akik azok példáját követi, vagy ha nem követi, éppen olyan tudatlanság átka nyomja, mint őt. Amíg tehát ebben a világban csak kinlódás, nélkülözés, lemondás az osztályrésze, amit a jólétben tobzódó egyházi és világi főuraknak köszönhet, másfelől még a lelki üdvössége is veszedelemben forog, mert a tudatlan és igen jelentős részében szintén romlott alsó papság, nem tudja, őt az örök üdvösség útjára vezetni. Semmi sem jellemzi jobban a helyzet sivárságát, mint az, hogy egyszerre három pápa is követelte a maga számára Krisztus földi helytartójának jogait s mindeniknek voltak — nem hívei, hanem támogató érdektársai.

Nem kívánom részletezni — Kedves Atyámfiak! — az egyházi és világi közállapotokat. Hiszen már az elmondottakból is érthető, hogy miért kezdődnek itt is, ott is, — reformációs mozgalmak, amint hogy természetes az is, hogy Európának egyszer egyik, máskor másik részében lángol fel a lázadó parasztok által felgyújtott egyházi és világi uradalmak tüze.

Tévedés volna azt hinni, hogy minden egyházi és világi ur olyan volt, amilyennek fentebb a többséget rajzoltam. Óriási tévedés! Kegye

re Sándor egyetemi tanár előadása után szünet lesz, amely idő alatt a Leánykör tagjai a teát szolgálják fel. Szünet után jön Baranyi-Jónás Lilly zongoraszáma, majd énekel Kolbay Ildikó operaénekesnő. A műsort és ezzel a szeretetvendégséget befejezi Demjén István budafoki ref. lelkész bibliamagyarázata.

A szeretetvendégséget megelőző napon, november 7-én, szombaton délután megalakul a református leányok köre, illetőleg a Lorántffy Zsuzsanna Nőegyesület leánycsoportja. Egész természetes, hogy az asszonyok megszervezkedése után kell jönnie a leányok találkozásának, közös buzgólkodásának. Nem számíthatunk a szó nemes értelmében vett református asszonyokra, ha kipuostul a református leányok típusa. A Lorántffy Zsuzsanna Nőegyesület a maga utánpótlását Leánycsoportjából fogja nyerni, ahol már kész nőegyesületi munkásokká fejlődnek a tagok.

A leánycsoport megalakulására lejön Victor Erzsébet leányegyesületi titkár, budapesti kiküldött is. Ő fogja vezetni a szombat délután fél 6 órakor a ref. Iskola helyiségében tartandó alakuló gyűlést és ő fogja ismertetni is a leányegyleti munka programját, munkásságát és célját.

Biztosra vesszük, hogy minden komolyan gondolkodó leánytestvérünk ott lesz a megalakuláson; de érdeklődéssel fogja tekinteni a Lorántffy Zsuzsanna Nőegyesület is életének kizöldült fáján az első friss hajtás utnak indulását és részt-

életű, nagy lelki műveltségű papok akadtak abban a szomorú korban is. Julianus bibornok keserűen panaszkodik IV. Jenő pápának: „Ugy látom, hogy a fejsze a gyökérre vettetett; az élőfa dülőfélben s ahelyett, hogy támogatnók, a földre döntjük!” Mások is sürgették, hogy az egyházban rendet kell teremteni, mert különben összeomlik minden s maga alá temet mindenkít, változtatás nélkül. Ezeknek sikerült megnyerniök Zsigmond német császárt és magyar királyt, hogy a svájci Konstánca egyetemes zsinatot hívjon össze, melynek három főfeladata legyen:

a) *causa fidei*, vagyis az egyház kebelében felmerült szakadások megszüntetése. (Wycliffe, Husz János, Prágai Jeromos).

b) másik feladata volt az, amit a meghívó *causa unionis*-nak jelöl. A háttér az, hogy már félévszázad óta több, ekkor éppen három pápa versenyzett egyszerre az apostoli székiért. XXIII. János, XII. Gergely és XIII. Benedek.

(Folyt. köv.)

vesz a gyűlésen, amelyet 5 órai kezdettel az ev. templomban istentisztelet előz meg.

Amint a Nőegyesület, úgy a Leánykör munkája elé is nagy reményekkel nézünk. Asszonyaink és leányaink buzgólkodásától sok áldást várunk, amelyek meg fogják termékenyíteni gyülekezeti életünket.

Október 31. Szegeden.

A reformáció emléke az évszázadok sokasodásával mitsem veszít üdeségéből, sőt mintha az utóbbi években mind több és több lelket mozgatna meg. Szegeden is tapasztaljuk, hogy évről-évre mind nagyobb tömegek mozdulnak meg október 31-én. A mostani október 31-én is a nap jelentősége felé fordult a gyülekezet érdeklődése. Szokásunkhoz híven délelőtt 10 órai kezdettel ünnepi istentiszteletet tartottunk, amelyen a hitek sokasága mellett részt vettek a hatóságok képviselői is. Délután 3 órai kezdettel az ifjuság ünnepelt, majd 6 órakor a Tisza-szálló nagyterme telt meg, hogy egy nagyobb szabású vallásos estély keretében adózzunk a reformáció nagy eseményei emlékének. Az ünnepség kiemelkedő pontja volt dr. Buday Árpád egyetemi tanár elvezetes előadása, amelynek közlését lapunk mostani számában meg is kezdtük. Szépen énekelt az énekkar, majd Horváth J. kántor. Hatásosan szavalt Mohalyi Gábor testvérünk. Az ünnepséget különben Teleki S. sl. imája vezette be és bezárta Bakó L. bibliamagyarázata.

Október 31. Budapesten.

Az evangélikusok Deák-téri templomában Kirchnopf Gusztáv prédikált. A budapesti protestánsok közös ünnepe d. u. volt a régi országházban. Az ünnepi beszédet Raffay Sándor ev. püspök mondta s többek között így szolt:

Reformációi emlékünk célja evangéliomi öntudatunk kimélyítése és fokozása. A Krisztus vitézeinek násik tábcra csak a napokban tartotta meg „őszi hadgyakorlatát“, a katolikus nagygyűlést. Mi még nem kezdtük meg a protestáns nagygyűléseket, de a reformáció megünneplése nálunk is seregszemle és őszi hadgyakorlat. A két tábornak nem azért kell az őszi hadgyakorlatokat megtartani, hogy egymást megfélemlítsék, és egymás ellen fenekedjenek, hanem inkább azért, hogy mint ugyanannak a fejedelemeke katonái, egymás lelkét, fegyelmét, szellemét, felszerelését s harci erejét megismerjék s együtt indulhassanak az életet megromító erköcselenség, a nemzetet rontó hitetlenség, az idealizmust fojtogató anyagiasság és a krisztusi igazság vallamennyi ellensége ellen szükséges diadalmas együttes hadjáratra.

— És itt kedves kötelességemnek tartom annak megállapítását, hogy az ideai katolikus

**Az Egyházi Híradó
telefonszáma 11-61.**

nagygyűlés hangja egészen más volt, mint az előző éveké. A múlt évek hangja sokszor töltött el bennünket keserűséggel és sokszor vont a arcunkra a szégyenkezésnek és a haragnak pirját. Az idén azonban katolikus testvéreink is megtalálták azt a hangot, mely bizalmat és reménykedést kelt a mi táborunkban is. Legyen szabad azért a katolikus nagygyűlésen elhangzott és hozánk intézett néhány megjegyzést idézzen és azokhoz fűznöm mondandóimat.

— A magyar katolikus egyház legfőbb méltósága Csernoch hercegprimás kijelentette, hogy a katolikus nagygyűlések nem irányulnak ellenünk, csak „ki akarják építeni és fel akarják szerelni hadsoraikat, hogy minden támadással szemben megállhassanak és mint Krisztus hadserege, diadalal vigyék előbbre az emberiség haladásának útján a legdicsebb lobogót: a keresztét“.

— Ezt a hangot én örömmel üdvözlöm és tisztelettel viszonzom. Ez a hang ugy hat rám, mint az erdők mélyén bolyongó vándorra a testvéri köszöntés szava. E hang nyomán, mint a fénylő napsugárra az őszi köd, úgy kezd oszlani a lelkünkre települt bizalmatlanság érzése. S melegebbé lesz a testvérkezek szoritása. Mert a kereszt nekünk is a legdrágább kincs. A Jézusi eszmék diadala legmagasabb cél. Az érték való közdelemben a multak folyamán mi már megadtuk a könnyű és a vérhullatás bizonyosságait. Azért ma nem hadüzenet hangzik át e mi táborunkból a másik táborba, hanem a kész szövetséges ujjongó szava: Ime, itt az evangélium népe, mint sereg a sereg mellett, hogy segítsen kivívni a közösen óhajtott diadalt: a Krisztus igazainak, a keresztény erkölcsnek, az evangéliumi és magyar igazságnak e nemzetét ezer éven át fentartó és időtlen-időkgig fentartani hivatott szentséges diadalát!

A reformáció négyszáznyolcadik évfordulóját nagy ünnepséggel ülték meg a protestánsok Budapesten és az egész országban. Budapesten a Kálvin-téri református templomban Ravasz Lázló dr. dunamelléki református püspök tartott nagyhatású prédikációt János ev. IV: 24. verse alapján: Az Isten lélek s akiki őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. Ez ígét a reformáció teljes és örök programjának nevezte, mert ez a királyi szó a négy legnagyobb kérdésre felel: Milyen Istened van? Imádod-e őt? Ha imádod, lélekben és igazságban imádod-e s végül érzed-e ennek szükségét?

Nem lehet a világra nézve, az emberiségre nézve nagyobb kérdés, mint ez: milyen Istened van? Mert ha Lélek, maga is átlelkedül tőle, ha nem Lélek, akkor elnyeli a föld és az anyag. Maga Isten helyezett nagy súlyt arra, hogy Ő Lélek maradjon és a mózesi kőtáblán azért tiltotta el kemény parancsal, hogy meg ne próbálja Őt senki kiábrázolni, mert lélek akart maradni. Mi a kiábrázolt, az anyaggá vált, a nem

lélek Isten? A bálvány, amelyben a föld és a világ ül az Isten trónján.

Isten anyaggá válik akkor, ha lényegét, szentségét valami finom matériának nézzük, amelyik belepi, vagy áthatja a tárgyakat. Amikor a földi dolog, legyen az élet, fegyver, könyv, szikla, vagy forrás, maga bírja az isteni erőt, mint az akkumulátor a villamosságot. Az ilyen szentséges, vagy csodatévő eszközök, dolgok kezelése kíván egy külön rendet, a velle való élés megállapított és kizárólagos módot, ritust. Ereje helyhez, és időhöz van kötve és a hozzá való viszony szabja meg az Istenhez való viszonyt. Az Isten lélek; ez a nagy, örök tiltakozás és követelés a vallást a mágiából a szellemiség világába helyezi át és a teremtett dolgok helyett a Teremtő imáadására indít. Az Isten lélek, vagy az igazi szó értelmében szellem azt jelenti, hogy Isten a lélekkel szellemi uton, teljes kapcsolatra jut. Isten magát Igéjében közli velünk, mi Istent Igéjéből értjük és az Ő Igéje által tiszteljük. Az Ige ama teremtő gondolatok rendszere, amelyekben Isten mint szellemiség él, az Ige, mint Szentírás ezeknek a gondolatoknak irodalmi képe, végül az Ige, teremtő Ilogosz, az élő Krisztusban történeti és történetfeletti életet él. Azért Isten lélekben imádni annyi, mint Igéjében ismerni és Igéjében magasztalni, Jézus Krisztusban bérni és Jézus Krisztus rendelése szerint imádni.

Ez az imádat az emberiség legnagyobb kérdése, legnagyobb ügye. Ettől függ: érdemes-e élnem, van-e célja a történelemnek, van-e értelme a létnek. Mi azért jövünk erre a földre, hogy Istennel találkozzunk, hogy Őt egyszer megértjük és Ő egyszer megáldjon. Jaj annak az embernek és annak a nemzeteknek, amely jön erre a földtekére és itt magát sárral és vérrel bekeverve eltávozik innét anélkül, hogy felismerte volna azt, aki idehívta és látta volna azt, akiért érdemes volt élni! Az élet olyan rövid, és tűnő alkalom; tartalma Istennek igaz imádata. Tehát a legnagyobb kérdés, hogy jól élünk ezzel az alkalommal, úgy imádni Istent, hogy az méltó legyen hozzá, ahogyan leginkább lehet: lélekben és igazságban. Azért az emberiségnek ez a legnagyobb szüksége. Ma, amikor annyi minden hiányzik, sőt maga az élet nem egyéb, mint szakadatlan rajtunk fel pattogzó millió hiány, világgá kell kürtölnünk, hogy azért mégis egy a szükséges dolog. Szükség tehát az Isten lélekben és igazságban való imádata. Ezt a szükségét nem mindig érezték az emberek, legalább is nem mindig egyforma erővel.

Sokáig vagyunk egészségtelen atmoszférában, napfénytelen lakásban és nem tudjuk, miért sáppadt az arcunk, szomorú a szemünk, beteg a szívünk, miért reszket a kezünk, száll el ifjúságunk és hullunk korá sirba, de egyszer rájövünk: az a baj, hogy nincs ózon a levegőnkben, nincs napfény az életünkben s akkor egyszerre megrendülve, az életösztön energiájával valljuk:

szükség, hogy napfényhez, ózontozhoz jussunk. Ilyen megköltöztető és az egész emberiséget átjáró öntudatosítás volt a reformáció annak, hogy szükségünk van lélekre, a lélek szabadságára és szükség, hogy Istent lélekiben és igazságban imádjuk, mert különben a lelkünk elsorvad és belehalunk ózontalan és napfénytelen életmódunk balságaiba. Ezért a reformáció a lelkek menekülése az isteni kijelentések hegyecsúcsai felé, ahol az Ő szelleme világol, mint a nap a Mont-Blanc ormán, a szentírás ősrétege felé, ahol az ő lelke zug, mint az erdő koronáját ingató szél. Ezt a menekülést minden lélek kiszabadulásnak és hazatérésnek érezte és úgy vitte véghez, mint a sas, amelyik egyszer csak széttöri a völgyben, a sárban, talán ragyogó palotában épült kalitkáját és a feléje csapó fenyőágak közül süvöltő szárnyal száll haza, a hegyecsúc felé, ahol a fészke várja.

Belpolitika — Külpolitika.

A nemzetgyűlésen általánosságban elfogadták az új pénzről szóló törvényjavaslatot, ami azt jelenti, hogy véglegesen döntöttek a pengő és a fillér elnevezés és a 12.500-as osztószám mellett. — A nemzetgyűlés legutóbbi ülésén a Magyar Tudományos Akadémia 100 éves fennállása alkalmával gróf Széchenyi István emlékének áldoztak és nevét megörökítették. — A legközelebbi ülésen tárgyalás alá kerül a költségvetés kérdése, amelynek utána a valorizációs törvényjavaslat fogja képezni a nemzetgyűlés programját.

Franciaországban az elmúlt héten kormányválság zajlott le, amelynek az eredménye azonban csupán annyi, hogy a pénzügyminiszter helyét mással töltötték be.

Az Ausztriával megkezdett kereskedelmi tárgyalások befejezésére nem került sor, mert a kiküldöttek a magyar bor és liszt kiviteli vámjának kérdésében megegyezésre jutni nem tudtak.

HIRES.

— *Istentiszteletek sorrendje:* Szegeden: Nov. 8-án d. e. 10 órakor gyülekezeti istentisztelet még mindig az evangélikus templomban. Tartja Demjén István budafoki lelkész. D. d. 3 órakor hálaadás (Dunkó G. hl.).

A szórványok közül f. hó 15-én 10 órakor Kistelekén istentiszteletet tart P. Nagy Dénes hl.

Ugyancsak 15-én d. e. 10 órakor Dorozsmán és d. u. Deszken istentiszteletet tart Bakó László lelkész.

— *Demjén István Szegeden.* Amint, már lapunk multkorai számában jeleztük, gyülekeze-

tünk volt adminisztrátora, Demjén István budafoki lelkész november 8-iki szeretetvendégségünk alkalmával a d. e. gyülekezeti istentiszteletén nálunk fog szolgálni. Ez alkalommal kérni fogja a hiveket, hogy adakozzanak a megépítendő budafoki református templom javára. Ezuton is kérjük a gyülekezet tagjait, hogy az istentiszteleten (nőjével) számosalkalmat jeleljenek meg és áldozatkészségükkel járuljanak hozzá egy-egy tégladarabbal a budafoki új református templomhoz.

— *A Protestáns Diákmenza hivatalos megnyitása.* Már a mult iskolai évben megkezdette áldásos munkásságát a fővárosban a dr. Ravasz Lászlóné indítására megteremtett Protestáns

Diákmenza. A hivatalos megnyitása azonban csak az elmúlt hetekben történt meg ünnepélyes keretek között, amikor is a megnyitó beszédet Ravasz László püspök mondotta. A megnyitó után közös ebéd volt a menzán, melyen megjelentek Ravasz Lászlóné, Szilassy Aladárné, dr. Pándyné, stb., akik mindannyian aktív részt vesznek a menza vezetésében, valamint Hamar István, dr. Sebestyén Jenő theol. tanárok, Pálóczy Horváth Zoltán dr. ügyvéd, stb. Gr. Ráday Gedeonné gyűjtést indított a menza céljaira az egész országban, mert hiszen a menza fenttarthatása az ifjuság megmentéséért égő szívek jószívű adományai folytán lehetséges. E célra mindennemű adomány Dr. Ravasz Lászlóné főtiszteletű asszony címére küldendő: Budapest IX., Ráday-utca 28.

— *Támadják Ravasz Lászlót.* A krisztusi, vagyis a mindenféle emberi érdekektől független igazság hirdetői nem kedvesek, sem a baloldali, sem a jobboldali politika szemében. Így legutóbb a reformátusok országos nevű püspökét Ravasz Lászlót támadták meg egyrészt a radikálisok esti lapjában, az Esti Kurirban, azért a kijelentéséért, amelynek értelmében szerinte a református templomokban református keresztyéniséget kell prédikálni, és mindig annyira jellegzetesen, hogyha valaki idegen betévedne hozzánk, anélkül, hogy tudná, vajjon milyen templomban van, ismerje meg a beszédünkből, hogy a református keresztyéniséget hirdetjük. De a jobb oldarról is kifogásolták az utóbbi időben Ravasz Lászlót. A máskülönbben tárgyilagosságnak mutatkozó katolikus Rákosi Jenő tette szóvá egy vezércikkben püspöki jelentését, amelyben a stockholmi keresztyén világkonferenciáról számolván be, egyszerűen megemlítette azt is, hogy arról „egyedül a katolikus egyház hiányzott, — de ez aztán teljesen hiányzott“

— *Több a protestáns bevándorló Amerikában.* Az amerikai bevándorlási törvény tudvalevőleg Európa északi országainak népét előnyben részesíti a többi fölött. Mivel az északi országok protestáns országok, természetesen a bevándorlók többsége is az. *Tavaly például 175 ezer új bevándorló közül 103 ezer protestáns volt.*

Hirek az evangélikusoknál.

— *November 8-án istentiszteletek sorrendje.* Délelt 9—10-ig az evangélikus iskolában vasárnap-i iskola az összes szegedi fiú és leányelemistások észére, utána 10—11-ig ugyanazok számára egyházi énekóra. A templomban 9—10-ig ifjúsági istentisztelet a középiskolás tanulói ifjúság részére. A kerületi börtön protestáns rabjainak prédikál 9—10-ig Tátrai Károly. A 11—12-ig tartó főistentiszteleten beszélni fog Tátrai Károly. Délután 4—5-ig az Ev. Leányegylet összejövetelle a parochián mindtn szombaton est 7—8 óráig bibliaóra az ev. egyetemi hallgatók számára hivatalos helyiségükben, Tisza Lajos-körút 16. szám alatt.

— *Október 31.* Az evangélikusok okt. 31-iki ünepsége nagyszikeres volt. Színültig megtelt a templom. Közének után Tátrai Károly imádkozott. Dr. Polner Ödör egyetemi tanár kifejtette Luther reformációi cselekedetét, hangsúlyozta a felekezeti türelmességet. Fiedler Walter gordon-rajz-művész játéka, Schneider Gabriella (hatásos éneklése, Dr. Weisz Tivadar szavallata, nemkülönben az ev. Férfikar éneklése Országgh József karnagy vezetése alatt mindenkinek tetszését megnyerte.

— *Evangélikus Nőegylet.* Az evangélikus asszonyok jelhatározták, hogy evangélikus öntudatuk ápolása és az evangéliumi egyház szertartalmának jelvételére önálló Nőegyletet alakítanak. A szervezés folyamatban van. Első összejövetel november 15-én 12 órakor az ev. lelkész hivatalban, istentisztelet után.

CSALÁDI KÖR.

Második hét II. Solki ember e tekintély elleni ifjúkori lázongása idején válik elfogulttá a vallás iránt. Hallgassuk meg csak egy ókori atyának fiailhoz intézett szavait:

Halljátok meg, fiaim, atyátok erkölcsi tanítását és figyelmezzetek az értelemnek megtudására. Mert jó tanulságot adok néktek; az én tudományomat el ne hagyjátok. Mert én atyámnak fia voltam, gyenge és egyetlenegy az én anyám előtt. Tehát tanított engem és mondá nékem: Tartsa meg az én beszédemet a te elméd, hogy megtartván az én parancsolatimat élj. Szerezzen bölcsességet, szerezz eszességet; ne feledkezzél el, se el ne hajolj az én számnak beszéditől. Ne hagyd el azt és megtart téged; szeresd azt és megőriz téged. A bölcsesség kezdete ez: szerezz bölcsességet és minden keresményedből szerezz értelmet. Magasztald fel azt és felmagasztal téged; tiszteltté tesz téged, ha hozzád öleled azt. Ad a te fejednek kedvességnek koszoruját; igen szép, ékes koronát ad néked. — Péld. 4:1—9.

Minden atya azonnal megérti e komoly intő és rábeszélő szavak mögött rejlő aggódo lelket. Minden fiú életében eljön az idő, amikor függetlenné válik a szülői tekintélytől s a maga kezébe veszi élete intézését. Az ifjúság nagy válságainak egyike ez és sokszor durva és lázongó lelkület jár vele együtt. Carlyle így írja le a maga tapasztalatát: „Az ilyen átalakulások mindig kínosak; a sas is belebetegszik, amikor vedlik és hogy megkapja új csőrét, a régit kegyetlenül le kell verdesnie a sziklákon.“ A vallási élet számára mindig válságos ez az időszak. Stevenson is, lázongásának e korában, amikor a hagyományos illendőség minden követelményét „a legkegyetlenebb különönek és vizeslepedőnek“ nevezte, „amit csak rá lehet aggatni az emberre“, — a mint ő maga mondta: „ifjúkori atheizmusba“ esett. Milyen sokan megjárták ezt az utat és megállottak a tagadás álláspontjánál. Stevenson nem állott meg. Évek múltán ezt írja lelki fejlődéséről: „Mert eljutottam Párisba, azért nem szégyenlem, hogy átutaztam Newhaven-en és Dieppe-en is.“ Ha valaki eljut az „ifjúkori atheizmus“ állapotára, nyilván jól teszi, ha olyasmit lát benne, amin „át kell utazni“.

eh Isten, Hozzád fordulunk abban a hitben, hogy Te megértesz és nagyon irgalmas vagy. Sokan közülünk nem bizonyosak felőled, nem bizonyosak, hogy milyen vagy; nem bizonyosak, hogy egyáltalán vagy-e. És mégis, valami él és munkálkodik a lelkünk mélyén; csöndességünk óráiban halljuk, mint valami távoli éneket; napnyugtakor látunk valamit az égen; és látunk valamit az ember arcán. Érezzük, hogy a mi tökéletlenségünk körül itt árad a Te nagyságod; a mi nyugtalanságunk körül a Te békességed. De mindez nem elég.

Nekünk szív kell, melyhez szólhatunk, szív mely megért bennünket; barát, akihez odafordulhatunk; kebel, amelyre leborulhatunk. Oh, hogy megtalálhatnánk Tégedet! De megfordulnának-e ezek a gondolatok bennünk, ha nem Te magad ihletnéd lelkünket? Kívánkozhatnánk-e mind ezekre, ha Te magad nem volnál nagyon közel hozzánk?

Sokan közülünk ezt nagyon jól tudják, — de félünk. Nem merjük magunkat Néked átadni, mert félünk attól, hogy mi következhetik ebből! Balgatag függetlenségünk, silány örömeink; végtelen gyengeségeink az énünk kívánságainál szemben, — mindez képes minket visszatartani Te-től, holott Te vagy a mi életünk s mi betegek vagyunk, s oly nagy szükségünk van Reád! Hazugságnak bizonyult a mi függetlenségünk, örömeink már rég elvesztették varázsukat és bűneink — oh, hogy undorodunk tőlük!

Jövel és szabadíts meg minket, — mert önmagunkban nincs már semmi reményességünk. Amen. — Orchard W. E.

Felelős kiadó a szegedi ref. egyházközség nevében : Bakó László lelkész.